

ГОЛОТАТА КАТО НРАВСТВЕНЪ И ФОРМАЛЕНЪ ПРОБЛЕМЪ ВЪ ИЗОБРАЗИТЕЛНОТО ИЗКУСТВО

Ако значатъ, като истина, думитѣ на Н. Уляновъ, че портретътъ е изразъ на епохата, то не по-малко истинно е и схващането, че изобразяването на голотата е нравственото отношение, въ дадена епоха, спрямо човѣка. Ако пуританитѣ посѣгнаха да хвърлятъ камъкъ срещу художниците, като безнравствени, то по-скоро тѣ го хвърлятъ срещу обществото отъ даденъ късъ време. Защото: голѣмиятъ творецъ се явява винаги нравствения и идеенъ изразителъ на срѣдата, въ която живѣе и твори.

«Бруталниятъ натурализъмъ» на неизвестния негъръ-народенъ творецъ може да подразни «финния» вкусъ на салонно възпитана дама, но не по-малко дразнещо е за човѣка отъ народа «цикламено» обагренитѣ маникюирани нокти на сѣщата тая салонна дама. И, ако това бжде изразено съ сѣщия «бруталенъ натурализъмъ» на салонния творецъ, резултатътъ ще бжде еднакво действащъ на тия две различни категории люде — «безнравственъ натурализъмъ» въ изкуството. Качеството на нравственостъ не го опредѣля чуждата срѣда или следващата епоха, а съвременитѣ — зрители и създатели на нравствени принципи за времето си.

Основателно е възмущението на единъ Иванъ Бунинъ срещу символичното изразяване на култа къмъ разума, по време на френската революция, съ спокойно спящата днесъ въ Пер-ла-шезъ парижанка — триумфираща съ голотата си въ храма, където нѣкога другъ е билъ нравствениятъ символъ и другъ е билъ нравствениятъ богъ.